

**डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ,
अकोला**

निम्नस्तर कृषि शिक्षण विद्याशाखा

ग्रामीण शिक्षण संस्था (रूरल इन्स्टीट्यूट) द्वारे राबविण्यात येणारा
कृषि विज्ञान पदविका अभ्यासक्रम
(*Diploma in Agricultural Science*)
प्रवेश माहिती पुस्तिका

शैक्षणिक वर्ष २०२६-२०२७

(२ वर्षे कालावधी - इंग्रजी माध्यम)

किंमत रु. ५००/- (खुला वर्ग) रु. २५०/- (आरक्षित वर्ग)

आवेदन अर्ज स्विकारण्याची शेवटची तारीख - ०१/०७/२०२६

ई-मेल : adlae@pdkv.ac.in

दूरध्वनी : 0724-2258706

वेबसाईट : pdkv.ac.in

दि. ०२/०६/२०२६ रोजी प्रकाशित.

डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला
(महाराष्ट्र)

कृषि विज्ञान पदविका अभ्यासक्रम
(*Diploma in Agricultural Science*)

कृषि विज्ञान पदविका हा दोन वर्षांचा अभ्यासक्रम डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला यांच्याशी संलग्न असून पुढील संस्थामध्ये शिकविल्या जातो.

अ. क्र.	संस्थेचे नांव व दुरध्वनी क्रमांक	प्रवेश क्षमता	ज्या विभागातील रहिवाश्यांसाठी प्रवेश मर्यादीत आहे त्या राजस्व विभागाचे नाव
१.	ग्रामीण शिक्षण संस्था (कृषि विज्ञान शाखा) पिपरी, वर्धा दुरध्वनी (०७१५२) २३०५२२	४०	नागपूर विभाग, (नागपूर, भंडारा, वर्धा, गोंदिया, चंद्रपूर व गडचिरोली जिल्हे)
२.	ग्रामीण शिक्षण संस्था, (कृषि विज्ञान शाखा) अमरावती दुरध्वनी (०७२१) २६६०८२३	४०	अमरावती विभाग (यवतमाळ, अमरावती, वाशीम, अकोला व बुलढाणा जिल्हे)

१. इतर माहिती व प्रवेशासंबंधी महत्वाच्या सुचना :

- अभ्यासक्रमाची मुदत : दोन वर्ष
- प्रवेशाकरीता पात्रता : १० वी शालांत परिक्षा (एस.एस.सी.) किंवा तत्सम परिक्षा उत्तीर्ण.
- शिक्षणाचे माध्यम : इंग्रजी
- अभ्यासक्रम संपल्यावर मिळणारी उपाधी : " कृषि विज्ञान पदविका "
- परिक्षा पध्दती : वार्षिक

उमेदवार अमरावती राजस्व विभागातील अमरावती, यवतमाळ, बुलढाणा, वाशीम व अकोला या जिल्हयातील कोणत्याही शाळेतून शालांत परीक्षा (एस.एस.सी.) उत्तीर्ण झाला असेल किंवा या जिल्हयातील शेतीचा ७/१२ चा उतारा असेल किंवा त्या जिल्हयातील रहीवाशी असेल तर त्याला ग्रामीण शिक्षण संस्था (कृषि विज्ञान शाखा) अमरावती येथेच प्रवेश मिळेल. तसेच उमेदवार नागपूर राजस्व विभागातील नागपूर, वर्धा, भंडारा, गोंदिया, चंद्रपूर व गडचिरोली या जिल्हयातील कोणत्याही शाळेतून शालांत परीक्षा(एस.एस.सी.) उत्तीर्ण झाला असेल किंवा या जिल्हयातील शेतीचा ७/१२ चा उतारा असेल किंवा त्या जिल्हयातील रहीवाशी असेल त्याला ग्रामीण शिक्षण संस्था (कृषि विज्ञान शाखा) वर्धा येथेच प्रवेश मिळेल. उमेदवाराला त्याकरीता रहीवाशाचे प्रमाणपत्र (डोमेसिल सर्टिफिकेट) जोडणे आवश्यक आहे. उमेदवाराचे वय ०१.०७.२०२६ रोजी १४ ते ३० वर्षांचे दरम्यान असावे. प्रवेश गुणवत्तेवर आधारीत तसेच विद्यापीठाने व शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमाप्रमाणे देण्यात येईल.

अ. क्र.	ग्रामीण शिक्षण संस्था नांव व दुरध्वनी क्रमांक	राजस्व विभागाचे नाव	ईमेल
१	ग्रामीण शिक्षण संस्था (कृषि विज्ञान शाखा) पिपरी, वर्धा भ्रमणध्वनी - ७९७२७३२६२७	नागपूर विभाग (नागपूर, भंडारा, वर्धा, गोंदिया, चंद्रपूर व गडचिरोली जिल्हे)	riagripi@ipri@gmail.com
२	ग्रामीण शिक्षण संस्था (कृषि विज्ञान शाखा) अमरावती दूरध्वनी (०७२१) २६६०८२३	अमरावती विभाग (यवतमाळ, अमरावती, वाशीम, अकोला व बुलढाणा जिल्हे)	agririamt1956@gmail.com

ब) ग्रामसेवक, ग्रामसहाय्यक, कृषि सहाय्यक, गटसचिव इत्यादी दर्जाच्या नोकरीकरीता उमेदवार पात्र आहे.

५. कृषि विज्ञान पदविका धारकांना पदवी अभ्यासक्रमाकरीता विशेष सवलत :

अ) डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठान्तर्गत येणाऱ्या कृषि महाविद्यालयात बि.एससी. (कृषि), बि. एससी. (उद्यानविद्या), बि.एससी. (वनविद्या) या पदवि अभ्यासक्रमाच्या प्रथम सेमिस्टरमध्ये जे विद्यार्थी कृषि विज्ञान घेउन उत्तीर्ण होतील त्यांना प्रवेश मिळतो.

ब) कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्ध व्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग, अधिसूचना दि. १५.०१.२०१८ ला अनुसरून महाराष्ट्र राज्यातील चारही कृषि विद्यापीठा अंतर्गत, कृषि, उद्यानविद्या, वनशास्त्र हया पदवी अभ्यासक्रमाच्या पहिल्या वर्गात प्रवेशासाठी सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षापासुन राज्य सामायिक प्रवेश परीक्षा (MHT-CET) अनिवार्य आहे.

क) नागपूर/अमरावती विद्यापीठातर्गत येणा-या महाविद्यालयात बि.एससी. प्रथम वर्ष जीवशास्त्र विभागात प्रवेश तसेच बि.ए./बि.कॉम प्रथम वर्ष व बि. ए. रुरल सर्व्हीसेस साठी प्रवेश मिळतो.

६. अभ्यासक्रम आणि विषय :

या अभ्यासक्रमाचा कालावधी दोन वर्षांचा असून त्यात डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठाने पुरस्कृत केलेले खालील विषय अभ्यासक्रमासाठी घ्यावे लागतील.

अ) अनिवार्य विषय :

१. इंग्रजी	२. भौतिकशास्त्र	३. रसायनशास्त्र	४. जीवशास्त्र
५. कृषि विद्या	६. उद्यानशास्त्र	७. पीक संरक्षण	८. कृषि अभियांत्रिकी
९. पर्यावरण शिक्षण व जलसुरक्षा १०. शारीरिक आरोग्य शिक्षण			

ब) ऐच्छिक विषय : (कोणताही एक गट)

गट १ – विस्तार शिक्षण व अर्थशास्त्र अभ्यासगट

११. ग्रामीण अर्थशास्त्र	१२. सामुदायिक विकास व विस्तार

गट २ – पशु संवर्धनशास्त्र अभ्यासगट

११. पशु संवर्धन व दुग्ध व्यवसाय	१२. पशु वैद्यकीय विज्ञान शास्त्र

७.	विद्यार्थ्यांची निवड :
अ)	प्राप्त झालेल्या अर्जाची छाननी विद्यापीठाने नियुक्त केलेल्या समितीद्वारे केल्या जाईल. त्यासाठी खालील निवड समिती नियुक्त केल्या जाईल. १) कुलसचिवांचे प्रतिनिधी (सहाय्यक प्राध्यापक वा वरील दर्जाचे) – अध्यक्ष २) ग्रामीण शिक्षण संस्था वर्धा/अमरावती चे प्राचार्य – सदस्य सचिव ३) ग्रामीण शिक्षण संस्था येथील दोन प्राध्यापक – सदस्य
ब)	सदर समिती प्राप्त झालेल्या अर्जाची छाननी करुन ग्राह्य अर्जानुसार विद्यार्थ्यांची सामान्य गुणवत्ता यादी तयार करेल.
क)	यामध्ये नियमानुसार गुणांचा अधिभार, वैद्यनिक आरक्षण विचारात घेतल्या जाईल.
ड)	मुळ गुणवत्ता यादीवर निवड समितीतील सर्वांच्या स्वाक्ष-या असतील.
इ)	मुळ गुणवत्ता यादी संबंधी असणारी तक्रार अर्ज, विहित शुल्क भरुन निर्धारित तारखेपर्यंत स्विकारण्यात येईल.
ई)	प्राप्त झालेल्या तक्रारी व विद्यार्थ्यांचे मुळ अर्जासह तक्रार निवारण समितीच्या सभेसाठी संस्थेचे प्राचार्य, डॉ. पं. दे. कृ. वि., अकोला येथे उपस्थित राहतील.

१०.	अर्जासोबत जोडावयाचे दाखले :
अ)	विद्यार्थी पूर्वी शिकत असलेल्या संस्था प्रमुखाच्या सहीने संस्था सोडल्याच्या प्रमाणपत्राची प्रत (सत्य प्रतिलिपी) (School leaving certificate/T.C.)
ब)	उत्तीर्ण झालेल्या परिक्षेच्या गुणपत्रिकांची सत्य प्रतिलिपी (Mark List of S.S.C./H.S.S.C.)
क)	खाजगी रितीने उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांनी संस्था प्रमुखाकडून घेतलेले चारित्र्य प्रमाणपत्र (Character Certificate)
ड)	वडील/पालक यांच्या उत्पन्नाच्या प्रमाणपत्राची प्रत जोडावी व राजपत्रित अधिकारी, सरपंच किंवा नगर परिषदेचे अध्यक्ष यांची सही असावी.
ई)	शिक्षणात खंड पडला असल्यास, त्याबद्दलचे प्रमाणपत्र (Gap Certificate)

११. प्रवेश घेतांना भरावयाची फी :

अ) सन २०२६-२०२७ सत्राकरीता प्रवेश मिळाल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी पुढील प्रमाणे फी कार्यालयात भरावी तसेच शैक्षणिक शुल्कात कोणताही बदल झाल्यास तो विद्यार्थ्यांस/पालकास बंधनकारक राहिल.

अ. क्र.	सर्वसाधारण शुल्क	अनुदानित शाळेची फी आकारणी (रुपये)	
		प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष
	अ) शुल्क		
१.	शिक्षण शुल्क	२००००/-	२००००/-
२.	प्रवेश शुल्क	१०००/-	१०००/-
३.	नोंदणी शुल्क	५००/-	५००/-
४.	वाचनालय शुल्क	१००/-	१००/-
५.	परिक्षा शुल्क	१२००/-	१२००/-
६.	अनामत शुल्क (परत होणारी)	१००/-*	--
७.	सत्र शुल्क	१००/-	१००/-
८.	ओळखपत्र शुल्क	१००/-	--
९.	वैद्यकीय शुल्क	५०/-	५०/-
१०.	विद्यार्थी विमा शुल्क	१००/-	१००/-
११.	जिमखाना शुल्क	१५०/-	१५०/-
	(अ) एकूण	२३,४००/-	२३,३००/-
	ब) वसतीगृहात राहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी फक्त		
१.	वसतीगृह शुल्क	१०००/-	१०००/-
२.	भांडी शुल्क	१००/-	१००/-
३.	खानावळ (खानावळ ठेव) *	१०००/-	--
४.	विद्युत बिल आकार	१०००/-	१०००/-
	(ब) एकूण	३१००/-	२१००/-
	(अ) + (ब) एकूण	२६,५००/-	२५,४००/-

* विद्यार्थ्यांना परत करावयाची रक्कम.

१. ग्रामीण शिक्षण संस्थेमध्ये जमा केलेल्या शुल्कापैकी अनुक्रमे ३ व ५ हे शुल्क विद्यापीठाकडे संस्थेने जमा करावे.

प्रवेशाकरिता तपासावयाच्या कागदपत्रांची सूची (Check List) *

अ.क्र.	प्रमाणपत्र / कागदपत्रांचा तपशील	आहे (✓) / नाही (×)
१.	माध्यमिक शालान्त प्रमाणपत्र परीक्षेचे (एसएससी-इयत्ता १०वी) गुणपत्रक किंवा गुणविवरणपत्र.	
२.	विद्यालय सोडल्याचे (शेवटी शिकत असलेल्या) किंवा जेथे प्रवेश अगोदर मिळालेला आहे त्या महाविद्यालयाचे बोनाफाईड प्रमाणपत्र.	
३.	राज्यातील पदनिर्देशित सक्षम प्राधिकाऱ्याने दिलेले 'जात प्रमाणपत्र.'	
४.	राज्यातील सक्षम प्राधिकाऱ्याने दिलेले 'जात वैधता प्रमाणपत्र.'	
५.	उन्नत व प्रगत गटाच्या तत्वानुसार सक्षम प्राधिकाऱ्याने दिनांक ०१.०४.२०२४ नंतरचे दिलेले किंवा ३१.०३.२०२७ पर्यंत वैध असलेले 'उन्नत व प्रगत गटात मोडत नसल्याचे (नॉन क्रिमीलेअर) प्रमाणपत्र'.	
६.	(अ) मा. पंतप्रधान/मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांची स्वाक्षरी असलेले उमेदवाराचे आई/वडील/आजी/आजोबा यांचे 'स्वातंत्र्य सैनिक असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र'.	
	(ब) स्वातंत्र्य सैनिकांच्या मुलाच्या/मुलीच्या, मुलाने/मुलीने रु. १००/- च्या मुद्रांकावर (रु. शंभर फक्त) प्रतिज्ञापत्र.	
	(क) असल्यास, खालील बाबी नमुद करण्यात आलेल्या आहेत काय	
	(१) उमेदवार हा स्वातंत्र्य सैनिकाचा मुलगा/मुलगी किंवा त्यांच्या मुलाचा/मुलीचा, मुलगा/मुलगी आहे.	
	(२) स्वातंत्र्य सैनिकाने यापूर्वी कोणत्याही नातेवाईकासाठी ही सवलत घेतलेली नाही.	
	(३) यावेळी लाभ मिळाल्यास, यानंतर स्वातंत्र्य सैनिक कोणत्याही अन्य नातेवाईकासाठी ही सवलत घेणार नाही.	
७.	संरक्षण दलातील कर्मचारी असल्याबाबतचे जिल्हा सैनिक कल्याण अधिकारी यांचे प्रमाणपत्र किंवा रेजिमेंटच्या समादेशक अधिकाऱ्याचे 'सैनिक' असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र.	
८.	सक्षम जिल्हा शल्य चिकित्सक किंवा समतुल्य शासकीय रुग्णालय/वैद्यकीय मंडळाचे 'शारीरिक अपंगत्वाचे प्रमाणपत्र.' (विकलांगतेची टक्केवारी शारीरिक दृष्ट्या अपंग प्रवर्गकरिता आरक्षण मागणाऱ्या उमेदवाराच्या बाबतीत ४० टक्क्यांपेक्षा कमी असता कामा नये.)	
९.	लाभार्थ्यांच्या नावे असणारी, उमेदवाराच्या माता पित्याची अथवा आजोबा-आजीची जमीन कृषि विद्यापीठ/पाटबंधारे/वीज/संरक्षण प्रकल्प यासाठी शासनाने संपादित केली असल्याचे विहित नमुन्यातील महाराष्ट्र शासनाच्या जिल्हा पुनर्वसन अधिकाऱ्याने /पुनर्वसन अधिकाऱ्याने 'प्रकल्प विस्थापित व्यक्तीकरिता दिलेले प्रमाणपत्र'.	

